

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА КОМП'ЮТЕРНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І
СИСТЕМ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: РОЗРОБЛЕННЯ ПІКСЕЛЬНОГО ГРАФІЧНОГО РЕДАКТОРА

Здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
IV курсу, групи КБ-22-1, спеціальності 122 «Комп'ютерні науки»,
освітня програма «Інформаційні управляючі системи і технології (за галузями)»

(підпис)

Хвостенко Олександр
Віталіївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

(підпис)

Грищенко Світлана
Миколаївна, канд.пед.наук, ст.
досл.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь,
вчене звання)

Керівник освітньо-
професійної програми

(підпис)

Ніжегородцев Владислав
Олександрович, канд. пед.
наук, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь,
вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри комп'ютерних та інформаційних
технологій і систем протокол від «12» травня 2026 №20

Завідувач кафедри

(підпис)

Філоненко Михайло
Миколайович, канд. фіз.-мат.
наук, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь,
вчене звання)

Реєстрація № 40

24.05.2026

(дата)

(підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

до захисту
(до захисту, на доопрацювання)

12.05.2026

(дата)

(підпис)

Результат захисту

5 (відмінно)
(оцінка)

09.06.2026

(дата)

(підпис)

Голова комісії:

(підпис)

О.С. Дюбанов

Члени комісії:

(підпис)

М.М. Філоненко

(підпис)

В.О. Ніжегородцев

(підпис)

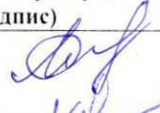
А.А. Омельчук

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.Б.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	24		09.06.2026 Грищенко С.М.
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	9		Дюбанов О.С.
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	4		Філоненко М.М.
4. Рецензент	від 0 до 5	5		Ніжегородцев В.О.
				Омельчук А.А.
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	45		Суховерхівка Л.П.

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником – 45 балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.Б.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
90	A	5 (відмінно)	09.06.2026	Дюбанов О.С.
				Філоненко М.М.
				Ніжегородцев В.О.
				Омельчук А.А.
				Суховерхівка Л.П.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет фінансів та цифрових технологій

Кафедра комп'ютерних та інформаційних технологій і систем

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

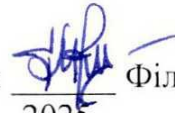
Спеціальність: 122 «Комп'ютерні науки»

Освітня програма: «Інформаційні управляючі системи і технології (за галузями)»

Затверджую

Завідувач кафедри

«01» грудня 2025

Філоненко М.М.

Завдання на кваліфікаційну роботу

здобувачу вищої освіти

Хвостенко Олександрі Віталіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Розроблення піксельного графічного редактора
Затверджена наказом ректора від «28» листопада 2025 № 1526
2. Строк здачі закінченої роботи «08» травня 2026
3. Мета роботи розробка прикладного програмного забезпечення для створення та редагування піксельної графіки з інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом та можливістю збереження результатів у растрових формах
Об'єкт дослідження процес розроблення графічного програмного забезпечення
Предмет дослідження методи та алгоритми реалізації інструментів малювання у піксельному графічному редакторі
Орієнтовна база дослідження піксельний графічний редактор «PixiledPX»
4. Вихідні дані до роботи методи та підходи до розробки та створений графічний редактор
5. Перелік графічного матеріалу приклад техніки дизерингу, структура каталогів додатку, різниця між бікубічним алгоритмом згладжуванням, зовнішній вигляд робочого простору редактора
6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ГРАФІЧНИХ РЕДАКТОРІВ

1.1. Аналіз особливостей піксельної графіки та огляд існуючих програмних рішень.

1.2. Обґрунтування вибору мови програмування Python та бібліотеки PyQt6 для розробки прикладного ПЗ.

РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТУВАННЯ ТА ПРОГРАМНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПІКСЕЛЬНОГО РЕДАКТОРА

2.1. Архітектура програмного продукту та проєктування інтерфейсу користувача в середовищі PyQt.

2.2. Алгоритмічне забезпечення інструментів малювання та обробки растрових даних.

РОЗДІЛ 3. ТЕСТУВАННЯ ТА НАПЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРОБЛЕНОГО РЕДАКТОРА

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Вибір теми, підбір літературних джерел, формування структури кваліфікаційної роботи	29.09.2025	23.10.2025
2	I розділ (розкрити сутність і стан дослідження наукової проблематики роботи, після чого навести її загальну характеристику; огляд літератури за темою і вибір конкретних напрямів досліджень)	12.12.2026	12.12.2025
3	II розділ (аналіз експериментальної частини про методики досліджень)	16.01.2026	18.01.2026
4	III розділ (проведені теоретичні і (або) експериментальні дослідження та проектні рішення)	21.04.2026	21.04.2026
5	Висновки	01.05.2026	01.05.2026
6	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	24.04.2026	24.04.2026
7	Отримання відгуку керівника	29.05.2026	29.05.2026
8	Отримання зовнішньої рецензії	01.06.2026	01.06.2026

8. Дата видачі завдання «01» грудня 2025

9. Керівник кваліфікаційної роботи

 (підпис)

Грищенко С.М.
 (прізвище, ініціали)

10. Керівник освітньо-професійної програми

 (підпис)

Ніжегородцев В.О.
 (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

 (підпис)

Хвостенко.О.В
 (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Розроблення піксельного графічного редактора

Мета роботи полягає у розробці прикладного програмного забезпечення для створення та редагування піксельної графіки з інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом та можливістю збереження результатів у растрових форматах.

Завданнями роботи є:

- Проведення аналізу предметної області та існуючих інструментів для піксель-арту.
- Обґрунтування вибору технологічного стеку : Python та бібліотека PyQt6.
- Проєктування архітектури графічного редактора та його інтерфейсу.
- Реалізація алгоритмів малювання на дискретній сітці.
- Тестування функціональності та оцінка продуктивності розробленого ПЗ.

Предметом дослідження є методи та алгоритми реалізації інструментів малювання у піксельному графічному редакторі.

Об'єктом дослідження є процес розроблення графічного програмного забезпечення.

Базою дослідження виступає піксельний графічний редактор «Pixiled PX».

За результатами дослідження сформульовано методику та етапи реалізації графічних компонентів редактора «Pixiled PX» із використанням бібліотеки PyQt6.

Одержані результати можуть бути використані в ігровій індустрії для створення спеціалізованого піксельного контенту, а також як база для подальшого розширення функціонала прикладних графічних систем

Кваліфікаційна робота містить 50 сторінок, 3 рисунків , список використаних джерел 40 найменувань , __ додатка.

Ключові слова: піксельна графіка, растровий редактор, Python, PyQt6, GUI, розробка програмного забезпечення, графічний інтерфейс.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2026

Рік захисту роботи: 2026

ABSTRACT

Development of a pixel graphic editor

The aim of this work is to develop applied software for creating and editing pixel graphics with an intuitive interface and the ability to save results in raster formats.

The tasks of the work are as follows:

- To conduct an analysis of the subject area and existing tools for pixel art.
- To justify the choice of the technology stack: Python and the PyQt6 library.
- To design the architecture of the graphic editor and its user interface.
- To implement drawing algorithms on a discrete grid.
- To test the functionality and evaluate the performance of the developed software.

The subject of the research is the methods and algorithms for implementing drawing tools in a pixel graphic editor.

The object of the research is the process of developing graphic software.

The research is based on the pixel graphic editor "Pixiled PX".

According to the research results, the methodology and stages of implementing the graphic components of the "Pixiled PX" editor using the PyQt6 library were formulated.

The obtained results can be used in the gaming industry to create specialized pixel content, as well as a basis for further expanding the functionality of applied graphic systems.

The qualification work consists of 50 pages, 3 figures, a list of used sources of 40 items, — appendices.

Keywords: pixel art, raster editor, Python, PyQt6, GUI, software development, graphical interface.

Year of completion of the qualification work: 2026

Year of defense: 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ГРАФІЧНИХ РЕДАКТОРІВ	6
1.1. Аналіз особливостей піксельної графіки та огляд існуючих програмних рішень.	6
1.2. Обґрунтування вибору мови програмування Python та бібліотеки PyQt6 для розробки прикладного ПЗ.	12
РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТУВАННЯ ТА ПРОГРАМНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПІКСЕЛЬНОГО РЕДАКТОРА.....	21
2.1. Архітектура програмного продукту та проєктування інтерфейсу користувача в середовищі PyQt.	21
2.2. Алгоритмічне забезпечення інструментів малювання та обробки растрових даних.	33
РОЗДІЛ 3. ТЕСТУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРОБЛЕНОГО РЕДАКТОРА.....	43
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ.....	54

ВСТУП

Стрімкий розвиток технологій за останні десятиліття змінив ландшафт цифрового мистецтва, зробивши його доступним навіть для творців, які не мають вузької технологічно-інженерної освіти. Це значно розширило технічні можливості для самовираження митців. Наразі пересічному користувачеві важко уявити кількість складних математичних розрахунків і практичних рішень, закладених у фундамент комп'ютерної графіки ще пів століття тому. Проте саме це стало основою для сучасної індустрії розробки візуального контенту[4, 23, 27].

Розширення меж геймдизайну та мультимедіа сприяє появі нових категорій користувачів — від незалежних інді-розробників до професійних художників, які потребують персоналізованого інструментарію для реалізації унікальних візуальних задумів. У цьому контексті прикладне програмне забезпечення стає не просто допоміжним засобом, а ключовим елементом професійної діяльності, що забезпечує безпосередню взаємодію між творчою ідеєю та цифровим простором.

Популярність кросплатформних застосунків сприяє попиту на інструменти, що дозволяють створювати цифрові активи скорочуючи зайві витрати. Для спеціаліста з розробки ігор графічний редактор є складним людино-машинним інтерфейсом, від ергономічності якого залежить швидкість та якість фінального продукту. Особливе місце в цій екосистемі посідає піксельна графіка (pixel art) — напрям, що вимагає від програмного забезпечення максимальної точності маніпуляцій на рівні дискретних елементів зображення.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що піксельна графіка є одним із найважливіших компонентів сучасної ігрової індустрії та цифрового дизайну. Створення спеціалізованого ПЗ, такого як «Pixiled PX», дозволяє оптимізувати роботу над ігровими активами, що безпосередньо впливає на швидкість розробки програмних продуктів. Використання Python та PyQt6 для реалізації такого проекту дозволяє створити гнучку систему, яка поєднує простоту використання з високою швидкістю обробки графічних подій[32, 38].

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення піксельного графічного редактора «Pixiled PX» для створення та редагування піксельної графіки, що забезпечує зручність малювання на дискретній сітці та можливість збереження результатів у растрових форматах.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- Проведення аналізу предметної області. Було проаналізовано сучасний стан ринку графічного ПЗ та визначено актуальність створення спеціалізованого піксельного редактора.
- Обґрунтування вибору технологічного стеку. В рамках дослідження було доведено ефективність використання мови Python та бібліотеки PyQt6 для реалізації графічного інтерфейсу.
- Проєктування архітектури та дизайну. Було розроблено структуру класів та оригінальний інтерфейс користувача, який відображає специфіку роботи з піксель-артом.
- Реалізація алгоритмів малювання. Проведено розробку та впровадження інструментів малювання на сітці, включаючи обробку координат, кольорів та управління полотном.
- Тестування та оптимізація. Було проведено перевірку функціональності ПЗ з метою забезпечення стабільної роботи та коректного експорту зображень.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес розроблення прикладного графічного програмного забезпечення.

Предмет дослідження – методи та алгоритми реалізації інструментів малювання у піксельному графічному редакторі.

Методи дослідження – теоретичні – аналіз, узагальнення та систематизація наукових джерел та документації бібліотек для виділення теоретичних засад дослідження; емпіричні – розробка програмного коду, тестування та аналіз реалізації графічних систем.

Базою дослідження виступає піксельний графічний редактор «Pixiled PX».

Науково-практична значущість одержаних результатів полягає у створенні функціонального інструментарію, який сприяє покращенню досвіду розробників графіки, забезпечує ефективність створення ігрових асетів та підвищує швидкість підготовки візуального контенту. Розроблений редактор дозволяє залучати широке коло користувачів завдяки доступному інтерфейсу та актуальному набору інструментів.

Редактор «Pixiled PX» має велике практичне значення, оскільки він стає важливим інструментом для швидкого прототипування графіки. По-перше, розроблене ПЗ дозволить художникам привернути увагу до своїх проєктів завдяки якісному піксель-арту. По-друге, використання сучасних фреймворків

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ ГРАФІЧНИХ РЕДАКТОРІВ

1.1. Аналіз особливостей піксельної графіки та огляд існуючих програмних рішень.

Піксельна графіка (англ. pixel art) — це особлива форма цифрового мистецтва, де створення та редагування зображення відбувається на рівні окремих пікселів. На відміну від класичної растрової графіки, де піксель є лише технічною одиницею дискретизації, у піксель-арті він виступає основним художнім засобом.

Сучасний ландшафт цифрового мистецтва охоплює безліч стилів та напрямів, серед яких піксельна графіка займає особливе місце. Історично піксель-арт виник як вимушений компроміс між творчими амбіціями розробників та суворими апаратними обмеженнями ранніх комп'ютерних систем і гральних консолей 1970–1980-х років. У той час обсяг відеопам'яті (VRAM) та можливості процесорів дозволяли виводити на екран лише зображення з низькою роздільною здатністю та вкрай обмеженою палітрою кольорів (від 2 до 256)[25, 34].

Однак із розвитком технологій, коли апаратні обмеження зникли, піксельна графіка не зникла, а еволюціонувала в самостійний, визнаний напрям цифрового образотворчого мистецтва. Сьогодні цей стиль є фундаментом візуальної ідентичності багатьох успішних незалежних (indie) відеоігор, мобільних застосунків та веб-проектів. Популярність піксель-арту пояснюється не лише ностальгією, але й його здатністю передавати складні емоції та деталі мінімалістичними засобами, залишаючи простір для уяви глядача.

Технічні та методологічні особливості піксельної графіки

На відміну від класичної растрової графіки або цифрового живопису (digital painting), де піксель є лише непомітною технічною одиницею дискретизації зображення, у піксель-арті він виступає основним художнім «будівельним блоком». Робота з піксельною графікою вимагає від художника

свідомого контролю над кожним елементом зображення. Ця специфіка формує низку жорстких технічних вимог до програмного забезпечення, в якому створюється такий контент.

1. Дискретність та відмова від автоматичного згладжування (Anti-aliasing). У традиційних графічних редакторах інструменти малювання за замовчуванням використовують алгоритми згладжування країв. Вони створюють напівпрозорі пікселі на межі кольорів, щоб лінія виглядала плавною на екранах з високою роздільною здатністю. У піксельній графіці автоматичне згладжування є небажаним, оскільки воно руйнує чіткість форм. Графічний редактор для піксель-арту повинен мати інструменти, які малюють виключно жорсткими краями без інтерполяції кольору. Згладжування у піксель-арті (manual anti-aliasing) виконується художником вручну шляхом точкового додавання проміжних відтінків[21, 35].

2. Концепція «Pixel Perfect» (Ідеальний піксель). При малюванні кривих ліній від руки за допомогою комп'ютерної миші або графічного планшета стандартні алгоритми часто створюють так звані «L-подібні» скупчення пікселів (зайві кутові пікселі), що робить лінію візуально нерівною та "зубчастою". Сучасні піксельні редактори повинні містити алгоритми «Pixel Perfect», які в режимі реального часу відстежують рух курсору та видаляють зайві пікселі на зламах ліній, залишаючи лінію товщиною рівно в один піксель.

3. Обмеження та індексування колірної палітри. Колірна гармонія є критично важливою для піксель-арту. Якщо у цифровому живописі художник може використовувати мільйони відтінків, то піксель-арт часто обмежується палітрами з 4, 8, 16 або 32 кольорів. Програмне забезпечення повинно надавати зручні інструменти для створення, збереження та управління локальними палітрами (indexed color management), а також швидкого перемикання між кольорами.

4. Дизеринг (Dithering). Через обмежену кількість кольорів художники використовують техніку дизерингу — почергове розміщення пікселів двох різних кольорів у вигляді шахової дошки або інших патернів для створення

візуальної ілюзії третього (перехідного) відтінку або градієнта. Спеціалізовані редактори повинні підтримувати можливість створення кастомних пензлів із патернами для швидкого нанесення дизерингу[20, 40].

Рисунок 1.1. Приклад застосування техніки дизерингу та ручного згладжування в піксельній графіці

Огляд та порівняльний аналіз існуючих програмних рішень

Зростання популярності піксельної графіки стимулювало розвиток ринку графічного програмного забезпечення. Існуючі на сьогодні рішення можна класифікувати на три основні категорії: професійні універсальні растрові редактори, вузькоспеціалізовані піксельні редактори та легкі веб-орієнтовані застосунки.

1. Професійні універсальні растрові редактори (Adobe Photoshop, GIMP, Krita)

Програми цього класу розроблялися для обробки фотографій, поліграфії та цифрового живопису. Вони володіють колосальним функціоналом, проте для створення піксель-арту цей функціонал часто є надлишковим. Наприклад, в Adobe Photoshop створення піксельної графіки можливе за умови використання інструменту «Олівець» (Pencil Tool) розміром в 1 піксель, відключення згладжування та налаштування інтерполяції «За сусідніми пікселями» (Nearest Neighbor) при зміні розміру зображення. Переваги: потужна система роботи з шарами, ефектами накладання, широкі можливості експорту. Недоліки: перевантажений інтерфейс, відсутність інструментів "Pixel Perfect" для ліній, складна робота з індексованими палітрами та високі системні вимоги до

апаратного забезпечення. Висока вартість ліцензії (у випадку Adobe) робить ці рішення економічно недоцільними виключно для цілей піксель-арту.

2. Вузькоспеціалізовані професійні редактори (Aseprite, Pro Motion NG)

Ця категорія програмного забезпечення розроблена спеціально для художників та розробників ігор. Беззаперечним лідером ринку та індустріальним стандартом на сьогодні є програма Aseprite. *Переваги:* Aseprite пропонує ідеально адаптований інструментарій: алгоритми "Pixel Perfect" для контурів, зручну роботу з тайлсетами (наборами блоків для ігор), гнучку систему управління палітрами та потужний модуль для створення покадрової анімації (timeline). Інтерфейс програми сам по собі виконаний у стилі піксель-арт. *Недоліки:* специфічний інтерфейс може бути незвичним для користувачів класичних Windows-програм. Крім того, незважаючи на те, що сирцевий код програми є відкритим, готові скомпільовані бінарні файли розповсюджуються на комерційній основі. Програма може мати надлишковий функціонал для користувачів, яким потрібне лише швидке прототипування статичних зображень.

3. Легкі веб-орієнтовані та базові десктопні рішення (Piskel, Lospec, MS Paint)

Для швидкого редагування або навчання часто використовуються браузерні застосунки або базові системні програми. Наприклад, Piskel — популярний браузерний редактор, який дозволяє створювати піксель-арт та прості анімації без встановлення програмного забезпечення. *Переваги:* безкоштовність, доступність з будь-якого пристрою через веббраузер, простота освоєння. *Недоліки:* залежність від інтернет-з'єднання, обмежені можливості масштабування та продуктивність, яка повністю залежить від оптимізації браузера. Відсутність складних інструментів виділення та обробки великих полотен.

Для систематизації наведених даних та порівняння програмних продуктів за ключовими критеріями, які мають значення для розробника та кінцевого користувача, було складено порівняльну таблицю (Таблиця 1.1). До таблиці

також додано концептуальні характеристики розроблюваного редактора «Pixiled PX» для визначення його ніші на ринку.

Таблиця 1.1. Порівняльний аналіз програмних рішень для створення піксельної графіки

Критерій порівняння	Adobe Photoshop	Aseprite	Piskel (Web)	Проект «Pixiled PX»
Основне призначення	Обробка фото, цифровий живопис	Піксельна графіка, анімація	Швидке створення піксель-арту у браузері	Прикладний десктопний редактор для піксель-арту
Складність інтерфейсу	Дуже висока (перевантажений)	Середня (специфічний дизайн)	Низька (мінімалістичний)	Низька (інтуїтивний, класичний GUI)
Наявність "Pixel Perfect" інструментів	Відсутні нативно	Присутні	Частково	У стадії впровадження (через алгоритми інтерполяції)
Експорт без розмиття (Nearest Neighbor)	Потребує ручного налаштування	Автоматичний	Автоматичний	Автоматичний (через алгоритм FastTransformation)
Системні вимоги	Високі (особливо ОЗП)	Низькі	Залежать від браузера	Дуже низькі (оптимізація матриці пам'яті)
Модель розповсюдження	Комерційна (щомісячна підписка)	Комерційна / Open Source	Безкоштовна (Open Source)	Безкоштовна

Джерело: [Додаток А]

Аналіз теоретичних засад створення піксельної графіки дозволив встановити, що цей напрям потребує специфічного підходу до обробки растрових даних. Критичними вимогами до програмного забезпечення є

забезпечення повної дискретності малювання, відсутність автоматичного згладжування контурів та наявність алгоритмів масштабування із збереженням різкості пікселів.

Проведений огляд існуючого програмного забезпечення показав, що ринок пропонує крайнощі: або перевантажені функціоналом дорогі комерційні гіганти (Photoshop, Aseprite), або занадто спрощені браузерні інструменти (Piskel), робота з якими не завжди є стабільною на слабких пристроях або за відсутності мережі.

Отже, існує чітко виражена потреба у створенні легкої, кросплатформної, десктопної альтернативи. Розроблення графічного редактора «Pixiled PX» має на меті заповнити цю нішу, надавши інді-розробникам та художникам-початківцям спеціалізований інструмент з інтуїтивним інтерфейсом, низьким порогом входження та оптимізованими алгоритмами обробки дискретної матриці екрана.

1.2. Обґрунтування вибору мови програмування Python та бібліотеки PyQt6 для розробки прикладного ПЗ.

Вибір технологічного стеку є одним із найвідповідальніших етапів життєвого циклу розробки програмного забезпечення (Software Development Life Cycle, SDLC). Від прийнятих на цьому етапі архітектурних рішень безпосередньо залежать швидкість реалізації проєкту, можливості його подальшого масштабування, кросплатформність, а також ефективність використання апаратних ресурсів комп'ютера. Для розроблення піксельного графічного редактора «Pixiled PX» як базову мову програмування було обрано Python, а в якості інструменту для побудови графічного інтерфейсу користувача (GUI) та рендерингу графіки — фреймворк PyQt6.

Аналіз мови програмування Python у контексті розробки десктопних застосунків

У сучасній індустрії програмної інженерії існує широкий спектр мов програмування, які можуть бути використані для створення настільних графічних редакторів: C++, C# (.NET), Java, JavaScript (у зв'язці з фреймворком Electron) та Python. Кожна з цих мов пропонує власний баланс між продуктивністю, швидкістю розробки та споживанням пам'яті.

Мова C++ є галузевим стандартом для створення важких графічних систем (наприклад, Adobe Photoshop або рушія Unreal Engine). Вона забезпечує прямий доступ до оперативної пам'яті та апаратного прискорення графічного процесора (GPU). Проте, розробка на C++ вимагає ручного управління пам'яттю (виділення та звільнення пам'яті за допомогою вказівників), що суттєво збільшує час розробки, ускладнює відлагодження коду та підвищує ризик виникнення критичних вразливостей, таких як витоки пам'яті (memory leaks). Для створення легкого редактора піксельної графіки використання C++ є економічно та технологічно надлишковим (overkill).

Мова C# (платформа .NET) надає потужні інструменти для створення графічних інтерфейсів (WPF, WinForms, MAUI), однак історично має сильну прив'язку до екосистеми операційної системи Windows. Хоча сучасний .NET є кросплатформним, розробка кастомних інструментів для малювання на низькому рівні (pixel-level manipulation) на macOS або Linux за допомогою технологій Microsoft досі супроводжується низкою архітектурних труднощів.

JavaScript (з використанням Electron) дозволяє розробляти десктопні застосунки за допомогою вебтехнологій (HTML/CSS/JS). Незважаючи на популярність цього підходу (на ньому побудовані VS Code, Discord), такі застосунки вимагають запуску повноцінного рушія Chromium для відображення інтерфейсу. Це призводить до надмірного споживання оперативної пам'яті (часто понад 300-500 МБ для найпростіших програм), що є неприйнятним для легкої утиліти, якою має бути піксельний редактор.

Враховуючи вищенаведені фактори, мова Python була обрана як оптимальний компроміс, що забезпечує максимальну швидкість розробки (Rapid Application Development) при достатньому рівні продуктивності.

Основними технічними перевагами Python для даного проєкту є:

Високорівневі абстракції та читабельність. Синтаксис Python є мінімалістичним та інтуїтивно зрозумілим. Це дозволяє розробнику зосередитися на бізнес-логіці програми (реалізації алгоритмів малювання, інтерполяції ліній, мапінгу координат), а не на синтаксичних конструкціях мови.

Мультипарадигмальність. Python повноцінно підтримує об'єктно-орієнтоване програмування. Процес створення графічного редактора тісно пов'язаний зі створенням великої кількості незалежних об'єктів: вікон, кнопок, інструментів, шарів та колірних моделей. ООП у Python дозволяє легко реалізувати архітектурний патерн MVC (Model-View-Controller), інкапсулюючи дані дискретного полотна в моделі та суворо відокремлюючи їх від логіки інтерфейсу та обробників подій миші.

Автоматичне управління пам'яттю. Python має вбудований механізм збирання сміття (Garbage Collector), який автоматично звільняє оперативну

пам'ять від об'єктів, які більше не використовуються програмою. При створенні графіки, де користувач постійно малює, стирає та перестворює масиви кольорів, цей механізм запобігає витокам пам'яті без необхідності ручного втручання з боку програміста[9, 37].

Кросплатформність інтерпретатора. Код, написаний на Python, компілюється у проміжний байт-код і виконується віртуальною машиною Python (PVM). Це означає, що розроблений редактор «Pixiled PX» зможе без модифікацій коду запускатися на операційних системах Windows, macOS та різних дистрибутивах Linux.

Основний недолік Python — відносно низька швидкість виконання коду через використання Глобального блокування інтерпретатора (Global Interpreter Lock, GIL) та динамічної типізації — нівелюється при використанні оптимізованих бібліотек для графічного інтерфейсу (таких як PyQt), базові модулі яких написані мовою C++ і виконуються з максимальною швидкістю на рівні машинного коду[26, 36].

Аналіз альтернативних бібліотек для створення графічного інтерфейсу в середовищі Python

Графічний інтерфейс користувача (GUI) є критичним компонентом будь-якого редактора. В екосистемі Python існує кілька популярних фреймворків для розробки GUI. Вибір конкретної бібліотеки визначає не лише зовнішній вигляд програми, але й можливості оптимізації рендерингу (відмальовування) графіки на екрані.

У процесі дослідження було розглянуто такі альтернативи:

Tkinter. Це стандартна бібліотека графічного інтерфейсу, що постачається разом із Python «з коробки». Вона базується на мові Tcl/Tk.

Переваги: не потребує додаткового встановлення сторонніх пакетів, дуже проста в освоєнні.

Недоліки: Tkinter має застарілий вигляд інтерфейсу, який часто виглядає неприродно на сучасних операційних системах. Але найголовнішою проблемою

для створення графічного редактора є відсутність оптимізованих інструментів для низькорівневого малювання великої кількості елементів (пікселів) у реальному часі. Віджет Canvas у Tkinter створює окремий об'єкт у пам'яті для кожного намальованого прямокутника, що призводить до катастрофічного падіння продуктивності (зависання) при спробі реалізувати сітку навіть розміром 64x64 пікселі.

Pygame. Це потужна та популярна бібліотека, орієнтована на розробку 2D-ігор. Вона є обгорткою над C-бібліотекою SDL (Simple DirectMedia Layer).

Переваги: надзвичайно швидкий рендеринг растрової графіки за допомогою апаратного прискорення, повний контроль над основним циклом програми (Game Loop).

Недоліки: Pygame не є GUI-фреймворком у класичному розумінні. У ній відсутні нативні віджети для десктопних додатків: кнопки з підтримкою станів (натиснута/наведена), випадаючі списки, панелі інструментів (Toolbars) або системні діалоги збереження та відкриття файлів. Реалізація всіх цих базових елементів інтерфейсу «з нуля» потребувала б тижнів розробки та виходила б за рамки поставлених у роботі завдань.

Kivy. Кросплатформний фреймворк, орієнтований на створення додатків із підтримкою Multi-Touch (інтерфейсів для мобільних телефонів та планшетів).

Переваги: апаратне прискорення через OpenGL, власна мова розмітки (Kv language) для розділення логіки та дизайну.

Недоліки: інтерфейс Kivy не використовує нативні віджети операційної системи (має власний "мальований" стиль). Для десктопного редактора піксельної графіки, який потребує класичного UX з використанням миші (кліки, перетягування, точне позиціонування курсору), архітектура Kivy, орієнтована на свайпи та дотики, є архітектурно недоцільною.

wxPython. Обгортка над кросплатформною C++ бібліотекою wxWidgets.

Переваги: використовує виключно нативні віджети ОС, завдяки чому застосунок виглядає як "рідний" і на Windows, і на macOS.

Недоліки: менш сучасна архітектура у порівнянні з конкурентами, складніша система компоновання елементів (Sizers) та порівняно менша спільнота розробників, що ускладнює пошук вирішення нестандартних завдань при створенні кастомних графічних елементів.

Архітектурні та технічні переваги екосистеми Qt та бібліотеки PyQt6

Враховуючи обмеження вищенаведених інструментів, для реалізації інтерфейсу та графічного рушія редактора «Pixiled PX» було обрано бібліотеку PyQt6.

Qt — це фреймворк для розробки кросплатформного програмного забезпечення мовою C++, створений компанією Trolltech (нині The Qt Company). PyQt6 є набором Python-прив'язок (bindings) для Qt версії 6, розробленим компанією Riverbank Computing. Використання PyQt6 дозволяє поєднати простоту і швидкість написання бізнес-логіки на Python із безпрецедентною продуктивністю відмальовування елементів на C++.

Бібліотека PyQt6 має модульну структуру. У рамках даної кваліфікаційної роботи активно використовуються такі модулі:

QtCore — ядро фреймворку, що забезпечує управління неграфічними основами (цикл подій, таймери QTimer, класи геометричних примітивів QPointF);

QtGui — модуль для інтеграції віконної системи, обробки подій миші, керування 2D-графікою, шрифтами та зображеннями (QImage, QPainter, QColor);

QtWidgets — набір готових елементів класичного десктопного інтерфейсу (кнопки QPushButton, панелі прокрутки QScrollArea, вікна діалогів QFileDialog).

Вибір PyQt6 для проєкту «Pixiled PX» обґрунтовано наступними глибокими технічними перевагами, які критично необхідні для комп'ютерної графіки.

- Сигнально-слотова архітектура (Signals and Slots)

Це фундаментальна концепція екосистеми Qt, яка є покращеною реалізацією патерну проєктування «Спостерігач» (Observer pattern). У

традиційних GUI-фреймворках (наприклад, у Java Swing або Tkinter) для обробки подій використовуються функції зворотного виклику (callbacks), які призводять до жорсткого зв'язування об'єктів (tight coupling) та ускладнюють супровід коду[24, 39].

У PyQt6 будь-який віджет може генерувати (емітувати) сигнал при настанні певної події (наприклад, клік по кнопці вибору кольору `QPushButton.clicked`). Цей сигнал може бути підключений до слота — будь-якої викликаної функції у програмі (наприклад, `controller.set_color()`).

Головна перевага полягає в тому, що об'єкт, який відправляє сигнал, нічого не знає про об'єкт, який цей сигнал приймає. Це дозволило під час розробки «Pixiled PX» ідеально реалізувати архітектуру MVC: графічний інтерфейс (`EditorView`) не вносить жодних змін у дані напряму, він лише "сигналізує" про дії користувача, а обробкою цих дій займається ізольований контролер (`EditorController`). Це робить архітектуру програми безпечною, модульною та легкою для тестування.

- Низькорівневе малювання (Система Paint System)

Створення дискретної сітки для піксельного редактора неможливо реалізувати стандартними віджетами. Створення окремої кнопки чи текстового поля для кожного з 16384 пікселів (при розмірі полотна 128x128) призвело б до повного зависання операційної системи через вичерпання лімітів обробників вікон (handles).

PyQt6 вирішує цю проблему за допомогою своєї унікальної системи малювання на базі класу `QPainter`. Будь-який віджет (у нашому випадку клас `PixelCanvas`) може перевизначити захищений метод `paintEvent(self, event)`. Замість створення тисяч об'єктів пам'яті, програма використовує об'єкт `QPainter` як "віртуальний пензель", який за лічені мілісекунди проходиться по моделі даних (матриці `CanvasModel`) і безпосередньо малює на екрані кольорові прямокутники за розрахованими координатами `QRectF`.

Такий підхід (Immediate Mode GUI rendering concept) гарантує стабільні 60 кадрів на секунду (FPS) під час малювання, незалежно від масштабу полотна, та повністю звільняє пам'ять від непотрібних UI-об'єктів.

- Механізми безперервної обробки подій (Event Loop & Mouse Tracking)

Для графічного редактора критично важливо точно відстежувати рух миші користувача. Модуль QtGui надає розгорнуту інформацію про стан вказівного пристрою. Перевизначивши методи `mousePressEvent`, `mouseMoveEvent` та `mouseReleaseEvent`, розробник отримує точні координати курсору (`event.position()`).

Ця особливість PyQt6 дозволила впровадити в редактор алгоритм лінійної інтерполяції. Оскільки комп'ютерна миша опитується з певною частотою (polling rate), при швидкому русі курсору події генеруються не для кожного сусіднього пікселя, а стрибкоподібно, що залишає прогалини в намальованій лінії. Можливості PyQt6 дозволяють зафіксувати координати з попереднього виклику події та заповнити алгоритмічний проміжок за допомогою математичного розрахунку відстаней, забезпечуючи абсолютно суцільний штрих.

- Масштабування без втрати чіткості (Qt.TransformationMode)

Специфіка піксель-арту полягає у необхідності збереження графічних файлів у малих розмірах (наприклад, 32x32 пікселі). Однак, для публікації таких зображень у соціальних мережах або використання у вебдизайні їх необхідно збільшити. Стандартні алгоритми масштабування зображень (білінійна або бікубічна інтерполяція) намагаються «пом'якшити» краї, створюючи розмиття (anti-aliasing). Для піксельної графіки це є фатальною помилкою, що руйнує стилістику роботи.

Фреймворк PyQt6 пропонує клас `QImage` для глибокої роботи з растровими даними на рівні пам'яті (Формат `Format_ARGB32`). Ключовим інструментом для нашого проєкту є метод `QImage.scaled()`, який дозволяє передати системний прапорець `Qt.TransformationMode.FastTransformation`. Цей прапорець вказує рушію Qt використовувати алгоритм «Найближчого сусіда» (Nearest Neighbor) при масштабуванні матриці кольорів перед збереженням файлу. Це дозволяє

експортувати мікроскопічні зображення (шляхом розтягування їх, наприклад, до 512x512 пікселів) зі збереженням ідеальної, математично точної різкості кожного блоку, що повністю задовольняє професійні вимоги до експорту піксель-арту.

- Адаптивність та нативна інтеграція (QScrollArea та Dialogs)

Сучасне ПЗ повинно бути ергономічним. При роботі з великими зображеннями користувачу необхідна можливість прокручування (скролінгу) робочої області. Замість написання складної математики для відстеження області видимості (viewport), PyQt6 надає контейнер QScrollArea, який автоматично обчислює необхідність відображення смуг прокрутки залежно від розміру вкладеного віджета (полотна).

Крім того, PyQt6 має глибоку інтеграцію з API операційних систем. Клас QFileDialog викликає стандартизовані системні вікна провідника Windows або Finder у macOS для збереження файлу. Це гарантує, що програма поводить себе звично для кінцевого користувача, забезпечуючи позитивний користувацький досвід (User Experience, UX).

Підсумовуючи проведений науково-технічний аналіз, можна констатувати, що вибір мови програмування та бібліотеки графічного інтерфейсу не є простою справою особистих уподобань розробника, а становить комплексне інженерне завдання, що потребує узгодження вимог продуктивності з наявними інструментальними засобами.

Мова програмування Python була обрана завдяки її виразному синтаксису, високій швидкості прототипування, повноцінній підтримці об'єктно-орієнтованого програмування та надійним механізмам автоматичного управління пам'яттю. Це створює надійний фундамент для побудови логічної архітектури застосунку без ризику виникнення низькорівневих помилок витоку пам'яті.

В якості інструментарію візуалізації було проведено глибоке дослідження альтернатив (Tkinter, Pygame, Kivy), яке довело їхню непридатність для розв'язання специфічних завдань десктопного графічного редактора. На

протипагу їм, використання фреймворку PyQt6 повністю відповідає вимогам проекту. Архітектура сигналів та слотів забезпечує бездоганну реалізацію патерну MVC, система QPainter гарантує стабільний та швидкодієний рендеринг дискретної матриці без навантаження на систему, а алгоритми трансформації QImage дозволяють бездоганно експортувати готову піксельну графіку.

Таким чином, технологічний стек Python з використанням PyQt6 є науково обґрунтованим, оптимальним та найбільш доцільним вибором для успішної реалізації прикладного графічного редактора «Pixiled PX» у рамках даної кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТУВАННЯ ТА ПРОГРАМНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПІКСЕЛЬНОГО РЕДАКТОРА

2.1. Архітектура програмного продукту та проєктування інтерфейсу користувача в середовищі PyQt.

Процес створення прикладного програмного забезпечення вимагає ретельного планування його внутрішньої структури ще до етапу безпосереднього написання програмного коду. Архітектура графічного редактора повинна забезпечувати не лише виконання базових функцій малювання, але й гарантувати стабільність роботи при масштабуванні полотна, високу швидкість відгуку інтерфейсу та легкість подальшої модернізації коду. Для реалізації піксельного редактора «Pixiled PX» було обрано модульний підхід з використанням класичних патернів проєктування.

Концептуальні засади проєктування та фізична структура проєкту за шаблоном MVC

Для забезпечення слабкої зв'язності (loose coupling) компонентів системи та підвищення рівня абстракції в основу архітектури редактора «Pixiled PX» покладено патерн проєктування MVC (Model-View-Controller)[6, 28]. Цей архітектурний шаблон передбачає суворе розділення системи на три взаємопов'язані, але логічно ізольовані підсистеми. Такий підхід дозволяє розв'язати проблему "монолітного коду", коли логіка малювання жорстко «зашията» в елементи інтерфейсу, що ускладнює підтримку та тестування програми.

Логічна архітектура MVC у розробленому редакторі реалізована наступним чином:

1. Model (Модель) — відповідає за зберігання даних, їх структурування та бізнес-логіку системи. Модель інкапсулює стан графічного полотна і нічого не знає про те, як ці дані будуть відображатися на екрані.
2. View (Представлення) — відповідає виключно за візуалізацію даних та побудову графічного інтерфейсу користувача (GUI). Представлення

відображає поточний стан моделі, транслюючи користувацький ввід (натискання кнопок, рух миші) у вигляді сигналів.

3. Controller (Контролер) — забезпечує комунікацію між користувачем, Представленням та Моделлю. Він перехоплює сигнали від інтерфейсу, інтерпретує їх та віддає команди Моделі на оновлення даних або ініціює процеси збереження файлів.

Фізична структура файлів та каталогів розробленого програмного продукту повністю відображає обрану логічну модель MVC. Як видно з дерева проєкту (Рис. 2.1), вихідний код (source code) розділено на відповідні директорії.

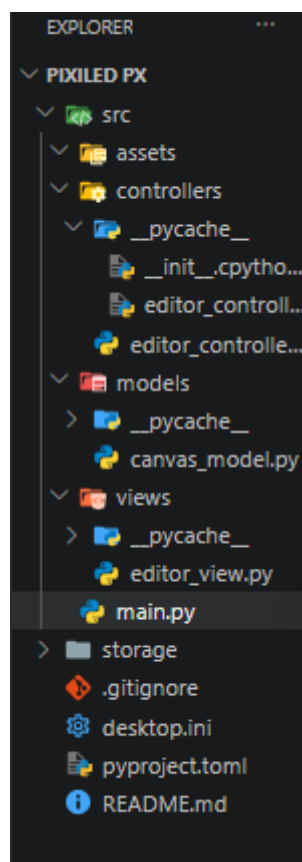

Рисунок 2.1. Фізична структура каталогів та модулів проєкту «Pixiled PX»

Основна директорія `src` містить:

- Каталог `models` із файлом `canvas_model.py`, що реалізує підсистему даних.
- Каталог `views` із файлом `editor_view.py`, що містить класи графічного інтерфейсу.
- Каталог `controllers` із файлом `editor_controller.py`, що реалізує диспетчер логіки.

- Кореневий файл `main.py`, який слугує точкою входу (entry point) у програму.

Така декомпозиція забезпечує високу читабельність коду та дозволяє паралельно розробляти візуальну та логічну частини системи без ризику виникнення конфліктів злиття.

Проектування підсистеми зберігання та обробки даних (CanvasModel)

Основним об'єктом маніпуляцій у піксельному редакторі є графічне полотно. На рівні структур даних полотно — це дискретна матриця, де кожна комірка відповідає за один піксель і має певне колірне значення, збережене у вигляді шістнадцяткового HEX-коду, наприклад, `"#FFFFFF"`.

При проектуванні класу `CanvasModel` було ухвалено рішення відмовитися від створення складних об'єктно-орієнтованих сутностей для кожного окремого пікселя (наприклад, екземплярів класу `Pixel(x, y, color)`). Створення десятків тисяч об'єктів для полотна розміром 128x128 пікселів (16 384 об'єкти) призвело б до надмірного споживання оперативної пам'яті та сповільнення роботи збирача сміття (Garbage Collector) у Python.

Натомість робоча область описується максимально простою і ефективною структурою — двовимірним списком (масивом списків). Такий матричний підхід забезпечує алгоритмічну складність доступу до будь-якого пікселя на рівні $O(1)$ [3, 22], що є критично важливим для забезпечення миттєвого відгуку програми при малюванні. У Лістингу 2.1 наведено повну реалізацію моделі.

Лістинг 2.1. Реалізація моделі даних полотна (canvas_model.py)

```
DEFAULT_COLOR = "#FFFFFF"
```

```
class CanvasModel:
```

```
    def __init__(self, width, height):
```

```
        self.width = width
```

```
        self.height = height
```

```
        self.pixels = [
```

```

        [DEFAULT_COLOR for _ in range(width)]
        for _ in range(height)
    ]

# Методи для роботи з пікселями
def set_pixel(self, row, col, color):
    if 0 <= row < self.height and 0 <= col < self.width:
        self.pixels[row][col] = color

def get_pixel(self, row, col):
    if 0 <= row < self.height and 0 <= col < self.width:
        return self.pixels[row][col]
    return DEFAULT_COLOR

def clear(self):
    for r in range(self.height):
        for c in range(self.width):
            self.pixels[r][c] = DEFAULT_COLOR

```

Як видно з лістингу, методи доступу `set_pixel` та `get_pixel` інкапсують матрицю та здійснюють сувору перевірку меж (boundary checking: $0 \leq \text{row} < \text{self.height}$). Це архітектурне рішення унеможливорює виникнення фатальних помилок `IndexError` під час роботи користувача, якщо координати курсору випадково вийдуть за межі активного полотна.

Реалізація центрального контролера та логіки експорту (`EditorController`)

Клас `EditorController` виступає єдиним центром управління станами (State Machine) редактора. Згідно з концепцією MVC, графічний інтерфейс користувача не має права самостійно вирішувати, яким кольором малювати або яким чином модифікувати модель. Інтерфейс лише передає події контролеру.

До обов'язків EditorController входить:

1. Збереження посилання на поточний екземпляр моделі CanvasModel.
2. Управління станом активного інструмента (self.current_tool), який може набувати значень "pencil" (олівець) або "eraser" (ластик).
3. Управління активним кольором (self.current_color), обраним користувачем з палітри.
4. Обробка бізнес-логіки малювання: метод paint_pixel отримує координати від інтерфейсу, перевіряє поточний інструмент і, якщо обрано ластик, підміняє колір малювання на білий (колір фону за замовчуванням).

Особливої уваги з науково-практичної точки зору заслуговує розроблений підхід до реалізації методу експорту готового зображення (save_image). Специфіка піксель-арту полягає у тому, що фізичний розмір матриці є дуже малим (наприклад, 16x16, 32x32 або 64x64 пікселі). Просте збереження такої матриці у файл дасть мікроскопічну картинку, не придатну для перегляду або публікації в мережі Інтернет. З іншого боку, застосування стандартних алгоритмів масштабування (білінійна інтерполяція) призведе до розмиття країв (anti-aliasing), що повністю знищить візуальний стиль піксельної графіки.

Для вирішення цієї проблеми у контролері реалізовано двохетапний алгоритм збереження (Лістинг 2.2).

Лістинг 2.2. Логіка управління станами та експорту зображень (editor_controller.py)

```
from PyQt6.QtGui import QImage, QColor
from PyQt6.QtCore import Qt

class EditorController:
    def __init__(self, model):
        self.model = model
        self.current_color = "#000000"
        self.current_tool = "pencil"
```

```

def set_color(self, color_hex):
    self.current_color = color_hex

def set_tool(self, tool):
    self.current_tool = tool

def paint_pixel(self, row, col):
    color = self.current_color if self.current_tool == "pencil" else "#FFFFFF"
    self.model.set_pixel(row, col, color)

def save_image(self, file_path):
    if not file_path:
        return

    width = self.model.width
    height = self.model.height

    image = QImage(width, height, QImage.Format.Format_ARGB32)
    for r in range(height):
        for c in range(width):
            color_hex = self.model.get_pixel(r, c)
            image.setPixelColor(c, r, QColor(color_hex))

    # FastTransformation зберігає чіткі пікселі (без розмиття)
    if width < 512 or height < 512:
        image = image.scaled(512, 512,
                             Qt.AspectRatioMode.KeepAspectRatio,
                             Qt.TransformationMode.FastTransformation)

```

```
image.save(file_path)
```

На першому етапі контролер створює об'єкт QImage з форматом збереження альфа-каналу (Format_ARGB32) та попіксельно переносить у нього кольори з моделі CanvasModel. На другому етапі застосовується перевірка розміру: якщо базовий малюнок менший за 512 пікселів, застосовується алгоритм масштабування scaled(). Критично важливим параметром тут є прапорець Qt.TransformationMode.FastTransformation, який вказує рушію Qt використовувати метод масштабування «найближчого сусіда» (Nearest Neighbor). Це гарантує ідеальну гостроту та різкість кожного збільшеного пікселя у кінцевому файлі (PNG або JPG).

Архітектура віконної підсистеми та графічного інтерфейсу (EditorView)

Представлення системи реалізовано у класі EditorView, який успадковує QMainWindow. Це забезпечує програму всім необхідним функціоналом для роботи у віконному середовищі ОС.

Для побудови адаптивного інтерфейсу замість абсолютного позиціонування координат було використано концепцію компоувальників (Layouts). Архітектура вікна EditorView (Лістинг 2.3) складається з ієрархічної системи лейаутів:

1. Головний контейнер (QVBoxLayout). Розділяє вікно на верхню та нижню частини.
2. Палітра кольорів (palette_layout). Розміщена зверху горизонтально (QHBoxLayout). Кнопки палітри генеруються динамічно у циклі на основі масиву HEX-кодків colors. Використання анонімних lambda-функцій дозволяє компактно підключити кожну кнопку до методу контролера set_color(), передаючи унікальний колір без створення окремих обробників для кожної кнопки.
3. Робоча область (work_area). Розділяє нижню частину екрана на вертикальну панель інструментів (tools_layout) зліва та зону малювання

справа. У панель інструментів додано кнопки для вибору пензля, ластика, а також сервісні функції очищення полотна та збереження.

4. Контейнер прокрутки (QScrollArea). Оскільки розмір дискретної матриці, помножений на візуальний розмір пікселя, може значно перевищувати фізичну роздільну здатність монітора, об'єкт полотна огортається у QScrollArea. Цей компонент автоматично розраховує область видимості (viewport) та відображає смуги прокрутки.

Лістинг 2.3. Побудова графічного інтерфейсу (фрагмент editor_view.py)

```
class EditorView(QMainWindow):
    def __init__(self):
        super().__init__()
        self.setWindowTitle("Pixiled PX")
        self.resize(1100, 850)

        central = QWidget()
        self.setCentralWidget(central)

        self.root_layout = QVBoxLayout(central)

        self.palette_layout = QHBoxLayout()
        self.palette_layout.setAlignment(Qt.AlignmentFlag.AlignLeft)
        self.root_layout.addLayout(self.palette_layout)

        self.work_area = QHBoxLayout()
        self.root_layout.addLayout(self.work_area)

        self.tools_layout = QVBoxLayout()
        self.tools_layout.setAlignment(Qt.AlignmentFlag.AlignTop)
        self.work_area.addLayout(self.tools_layout)
```

```

self.scroll = QScrollArea()
self.scroll.setAlignment(Qt.AlignmentFlag.AlignCenter)
self.scroll.setStyleSheet("background-color: #2b2b2b; border: 1px solid
#111;")
self.work_area.addWidget(self.scroll)

```

```

QTimer.singleShot(100, self.open_new_project_dialog)

```

Взаємодія з файловою системою ОС при збереженні файлу (метод `on_save`) реалізується через нативний віджет `QFileDialog`. Програма автоматично перевіряє розширення файлу, обране користувачем, та додає відповідне (PNG або JPG), якщо користувач забув вказати його під час введення імені файлу.

Низькорівнева візуалізація та алгоритм лінійної інтерполяції (`PixelCanvas`)

Ядром візуалізації піксельного редактора є клас `PixelCanvas`, що успадковує базовий `QWidget`. Для відмальовування дискретної матриці використовується метод перевизначення події `paintEvent`. За допомогою класу `QPainter` програма проходить двовимірним циклом по всій моделі даних і відображає кожен піксель як геометричний прямокутник (`fillRect`), розраховуючи його позицію на екрані як добуток індексу в матриці на фізичний розмір пікселя (`self.pixel_size`). Якщо розмір пікселя достатньо великий (більше 5 пкс), програма додатково відмальовує допоміжну сітку за допомогою `QPen`, що значно полегшує точне позиціонування курсору.

Однією з найскладніших науково-технічних проблем при створенні графічних редакторів є обробка швидкого руху комп'ютерної миші. ОС опитує стан миші дискретно (з певною частотою). Якщо користувач швидко проведе курсором по полотну, подія `mouseMoveEvent` спрацює не для кожного фізичного пікселя на шляху, а стрибкоподібно. Це призводить до появи візуальних "розривів" або прогалин у намальованій лінії.

Для усунення цього дефекту в класі PixelCanvas було впроваджено алгоритм лінійної інтерполяції (Linear Interpolation) у методі draw_line (Лістинг 2.4). Цей алгоритм є адаптованою версією алгоритму цифрового диференціального аналізатора (DDA).

Лістинг 2.4. Алгоритм лінійної інтерполяції для безперервного малювання

```
def mouseMoveEvent(self, event):
    curr_pos = event.position()
    if self.last_pos:
        self.draw_line(self.last_pos, curr_pos)
    self.last_pos = curr_pos

def draw_line(self, start, end):
    # Обчислення максимальної дистанції по осях
    dist = max(abs(end.x() - start.x()), abs(end.y() - start.y()))
    # Визначення кількості кроків для заповнення розриву
    steps = int(dist // (self.pixel_size / 2)) + 1

    # Лінійна інтерполяція проміжних точок
    for i in range(steps):
        ix = start.x() + (end.x() - start.x()) * i / steps
        iy = start.y() + (end.y() - start.y()) * i / steps
        self.paint_at(QPointF(ix, iy))

def paint_at(self, pos):
    # Мапінг екранних координат в індекси матриці
    col = int(pos.x() // self.pixel_size)
    row = int(pos.y() // self.pixel_size)
    if 0 <= row < self.model.height and 0 <= col < self.model.width:
        self.controller.paint_pixel(row, col)
```

```
self.update() # Виклик перемальовування (paintEvent)
```

При виклику `draw_line` програма обчислює відстань (`dist`) між попередньою позицією курсору (`start`) та поточною (`end`). На основі цієї відстані та розміру візуального пікселя визначається необхідна кількість кроків (`steps`). Далі у циклі програма математично вираховує координати всіх проміжних точок на векторі руху і передає їх у метод `paint_at`. Цей метод виконує зворотний мапінг (`Coordinate Mapping`): ділить екранні координати (`float`) на розмір пікселя, отримуючи цілочисельні індекси `row` та `col` для запису в матрицю моделі.

Модуль ініціалізації та валідації параметрів (`NewCanvasDialog`)

Життєвий цикл прикладного застосунку починається зі збору початкових конфігурацій. Для цього був створений модальний діалог `NewCanvasDialog`, що базується на класі `QDialog`. Основна архітектурна мета цього класу — забезпечення суворої валідації вхідних даних (`Data Validation`).

Для введення ширини та висоти полотна замість звичайних текстових полів (`QLineEdit`) використано спеціалізовані віджети `QSpinBox`. Програмне обмеження діапазону за допомогою `self.w_input.setRange(8, 128)` гарантує, що користувач не зможе ввести від'ємні значення, текстові символи або екстремально великі числа (наприклад, 99999), які б призвели до переповнення оперативної пам'яті (`Memory Overflow`) при генерації моделі `CanvasModel`.

Запуск усього програмного комплексу (Лістинг 2.5) здійснюється через файл `main.py`, де створюється екземпляр застосунку `QApplication`, ініціалізується головне вікно та запускається нескінченний цикл обробки подій ОС `app.exec()`.

Лістинг 2.5. Точка входу в програму (main.py)

```
import sys
from PyQt6.QtWidgets import QApplication
from views.editor_view import EditorView
```

```
def main():  
    app = QApplication(sys.argv)  
    view = EditorView() # Створюється без аргументів  
    view.show()  
    sys.exit(app.exec())  
  
if __name__ == "__main__":  
    main()
```

Таким чином, розроблена архітектура програмного продукту «Pixiled PX» демонструє глибоке використання патернів проєктування, алгоритмів комп'ютерної графіки та механізмів безпеки даних. Суворе розділення обов'язків між класами гарантує високу продуктивність, безперервність малювання та ідеальне масштабування при експорті растрової графіки.

2.2. Алгоритмічне забезпечення інструментів малювання та обробки растрових даних.

Ефективність, швидкість відгуку та стабільність будь-якого графічного редактора безпосередньо залежать від обраних алгоритмів обробки даних на дискретній сітці. Піксельна графіка має жорсткі вимоги до точності позиціювання: відхилення навіть на піксель може повністю зруйнувати візуальну цілісність малюнка. У розробленому піксельному редакторі «Pixiled PX» алгоритмічне забезпечення реалізовано з урахуванням мінімізації обчислювальної складності та розділено на три ключові рівні: рівень мапінгу координат, рівень дискретної інтерполяції простору та рівень фінального рендерингу растрових даних.

Математична модель дискретизації та алгоритм мапінгу координат

Фундаментальною алгоритмічною проблемою при розробці інтерактивних графічних систем є перетворення неперервних координат вказівного пристрою у дискретні цілочисельні індекси матриці даних.

У віконному середовищі фреймворку PyQt події вводу, такі як `mousePressEvent` або `mouseMoveEvent`, генерують об'єкти `QMouseEvent`. Метод `event.position()` повертає координати курсору відносно лівого верхнього кута віджета у форматі об'єкта `QPointF`, що містить числа з плаваючою комою. Проте наша базова модель `CanvasModel` оперує двовимірним масивом (списком списків), доступ до якого здійснюється виключно за цілочисельними індексами `[row][col]`.

Процес відображення екранних координат у координати моделі реалізований за наступною математичною моделлю дискретизації простору розкрито у формулі (2.1). Нехай $P(x, y)$ — поточні координати точки на екрані, а S (`pixel_size`) — фізичний розмір одного візуального «пікселя» полотна, що відображається у програмі. Тоді індекси комірки матриці Col — стовпець, координата X у моделі та Row — рядок, координата Y у моделі, обчислюються за допомогою операції цілочисельного ділення :

$$Col = \left\lfloor \frac{x}{s} \right\rfloor, Row = \left\lfloor \frac{y}{s} \right\rfloor, (2.1)$$

де , $\lfloor \dots \rfloor$ — математична операція округлення до найближчого меншого цілого числа.

У класі PixelCanvas цей математичний алгоритм реалізований у методі paint_at(self, pos) (Лістинг 2.6).

Лістинг 2.6. Алгоритм прямого мапінгу екранних координат в індекси матриці

```
def paint_at(self, pos):
    # мапінг екранних координат в індекси матриці
    col = int(pos.x() // self.pixel_size)
    row = int(pos.y() // self.pixel_size)

    # Суворі перевірки входних параметрів (Boundary Validation)
    if 0 <= row < self.model.height and 0 <= col < self.model.width:
        # Передача управління контролеру для зміни стану
        self.controller.paint_pixel(row, col)

    # Ініціалізація асинхронного перемальовування віджета
    self.update()
```

Алгоритм починається з цілочисельного ділення оператором //, що забезпечує коректне обчислення індексів навіть за межами віджета шляхом спрямування від'ємних координат до безкінечності. Наступним етапом є валідація меж (Boundary Validation), яка запобігає виникненню критичної помилки IndexError, перевіряючи відповідність розрахованих індексів розмірам моделі. Після успішної перевірки дані передаються до EditorController для оновлення, а фінальний виклик self.update() ініціює відкладене перемальовування через цикл подій PyQt. Такий механізм оптимізації дозволяє

об'єднувати декілька запитів на рендеринг в один, суттєво знижуючи навантаження на процесор під час інтенсивної взаємодії з полотном.

Алгоритм лінійної інтерполяції для безперервного малювання

Однією з найважливіших алгоритмічних проблем розробки графічних редакторів є обробка високошвидкісного користувацького вводу. Операційна система опитує стан маніпулятора "миша" з дискретною частотою (зазвичай 125 Гц, хоча на ігрових пристроях вона може досягати 1000 Гц). При швидкому русі миші екраном, операційна система не встигає генерувати події `mouseMoveEvent` для кожного пройденого пікселя. В результаті, замість безперервної кривої лінії, ми отримуємо набір ізольованих точок, відстань між якими залежить від швидкості руху руки користувача.

Для вирішення цієї проблеми застосовується алгоритм інтерполяції. В комп'ютерній графіці класичним рішенням є алгоритм Брезенхема (Bresenham's line algorithm), який використовує виключно цілочисельну арифметику. Проте, оскільки мова Python автоматично керує типами числових даних і продуктивність сучасних процесорів при роботі з плаваючою комою (FPU) є надзвичайно високою, для редактора «Pixiled PX» було реалізовано алгоритм на основі цифрового диференціального аналізатора (Digital Differential Analyzer, DDA)[10, 29, 31].

Суть розробленого алгоритму (Лістинг 2.7) полягає у математичному розбитті вектора між двома зареєстрованими точками — попередньою $Start(x_1, y_1)$ та поточною $End(x_2, y_2)$ — на задану кількість проміжних кроків.

Кількість кроків інтерполяції N (змінна `steps`) розраховується за евристичною формулою (2.2), адаптованою під розмір масштабованого пікселя:

$$N = \left\lceil \frac{S \max(|x_2 - x_1|, |y_2 - y_1|)}{\frac{S}{2}} \right\rceil + 1, \quad (2.2)$$

де S — фізичний розмір пікселя (`self.pixel_size`).

Використання кроку інтерполяції, що дорівнює половині розміру пікселя ($S / 2$), є необхідним для забезпечення цілісності растрової лінії та запобігання

артефактам дискретизації. При стандартному кроці S існує висока математична ймовірність того, що під час руху вектора по діагоналі сітки алгоритм «перестрибне» через кутову комірку, створюючи розрив у суцільній лінії. Зменшення кроку вдвічі реалізує принцип надлишкової вибірки (over-sampling), що гарантує високу щільність покриття. Це дозволяє системі опрацювати кожну комірку матриці, через яку проходить вектор, забезпечуючи візуальну безперервність та геометричну точність побудови об'єкта.

Лістинг 2.7. Реалізація алгоритму лінійної інтерполяції (DDA)

```
def draw_line(self, start, end):
    # Обчислення дельти координат (проекції вектора на осі)
    dx = end.x() - start.x()
    dy = end.y() - start.y()

    # Визначення максимального відхилення для розрахунку кроків
    dist = max(abs(dx), abs(dy))

    # Розрахунок кількості ітерацій для гарантованого заповнення
    # порожнеч
    # Використовується крок у пів-пікселя для уникнення "дірок" при
    # діагоналях
    steps = int(dist // (self.pixel_size / 2)) + 1

    # Цикл лінійної інтерполяції проміжних точок
    for i in range(steps):
        # Математичний розрахунок координат поточної проміжної точки
        ix = start.x() + dx * i / steps
        iy = start.y() + dy * i / steps

    # Виклик алгоритму мапінгу для розрахованої точки
```

```
self.paint_at(QPointF(ix, iy))
```

Алгоритм `draw_line` реалізує лінійну інтерполяцію між двома точками `QPointF`, обчислюючи різниці координат dx та dy для визначення напрямку вектора. Кількість ітерацій (`steps` встановлюється на основі максимального за модулем відхилення, що забезпечує рівномірне заповнення лінії незалежно від її нахилу. У циклі кожна проміжна точка розраховується через нормалізований параметр t , який відображає прогрес від 0 до 1, після чого координати миттєво передаються до методу `paint_at` для візуалізації.

Алгоритміка графічного рендерингу робочої області та сітки

Рендеринг у піксельних редакторах концептуально відрізняється від стандартних фоторедакторів тим, що він має зберігати ідеальну математичну різкість. Використання системного антиаліасингу (`anti-aliasing`) — технології субпіксельного згладжування, яка широко використовується для відображення шрифтів та векторних фігур, — є критично неприпустимим для `pixel art`.

У фреймворку `PyQt` процес відображення віджета контролюється системою подією `paintEvent`. Алгоритм рендерингу, реалізований у класі `PixelCanvas` (Лістинг 2.8), використовує "режим негайного малювання" (`Immediate Mode GUI rendering`). Замість того, щоб зберігати у пам'яті графічні об'єкти (кнопки, картинки) і просто переміщати їх, програма повністю знищує попередній кадр і «будує» зображення з нуля при кожному оновленні екрана. Це дозволяє динамічно змінювати масштаб без жодних втрат якості та з низькими витратами ОЗП.

Лістинг 2.8. Алгоритм візуалізації дискретного полотна та допоміжної сітки

```
def paintEvent(self, event):
    # Ініціалізація інструмента низькорівневого малювання
    painter = QPainter(self)

    # Суворе відключення згладжування для збереження «піксельності»
```

```
painter.setRenderHint(QPainter.RenderHint.Antialiasing, False)
```

```
ps = self.pixel_size
```

```
# Основний алгоритм рендерингу пікселів з моделі даних
```

```
for r in range(self.model.height):
```

```
    for c in range(self.model.width):
```

```
        color = self.model.get_pixel(r, c)
```

```
        # Створення геометричного об'єкта та його зафарбовування
```

```
        rect = QRectF(c * ps, r * ps, ps, ps)
```

```
        painter.fillRect(rect, QColor(color))
```

```
# Алгоритм малювання допоміжної сітки (Grid Rendering)
```

```
# Виконується лише якщо пікселі достатньо великі (більше 5 пкс)
```

```
if ps > 5:
```

```
    # Створення напівпрозорого пензля
```

```
    pen = QPen(QColor(200, 200, 200, 50)) # RGBA
```

```
    pen.setWidth(1)
```

```
    painter.setPen(pen)
```

```
# Малювання вертикальних ліній сітки
```

```
for c in range(self.model.width + 1):
```

```
    x = c * ps
```

```
    painter.drawLine(int(x), 0, int(x), int(self.model.height * ps))
```

```
# Малювання горизонтальних ліній сітки
```

```
for r in range(self.model.height + 1):
```

```
    y = r * ps
```

```
    painter.drawLine(0, int(y), int(self.model.width * ps), int(y))
```

Оптимізація рендерингу базується на прямій прив'язці QPainter до контексту віджета та вимкненні згладжування (Antialiasing), що гарантує чітку заливку пікселів без напівпрозорих переходів. Для підвищення продуктивності замість ресурсомістких об'єктів пера та пензля використовується метод `fillRect`, який мінімізує витрати на перемикання графічних контекстів у рушії Qt. Процес включає інтелектуальне керування сіткою: вона автоматично приховується, якщо розмір пікселя стає меншим за 5 одиниць, аби уникнути візуального перекриття малюнка лініями. Наостанок, використання колірної моделі RGBA з низьким значенням альфа-каналу для допоміжних елементів дозволяє зберегти фокус на основній композиції, забезпечуючи легку візуальну структуру.

Алгоритм збереження та інтелектуального масштабування методом найближчого сусіда

Коли користувач завершує роботу над проектом, виникає специфічний конфлікт інтересів між розміром матриці та її практичною придатністю для публікації. Наприклад, створення іконки ігрового персонажа розміром 32x32 пікселі є нормою для розробки. Однак, якщо зберегти цей файл "як є", на сучасних моніторах (з високою щільністю пікселів DPI) ця картинка матиме фізичний розмір близько 8x8 міліметрів.

Збільшення такого зображення стандартними засобами операційних систем використовує алгоритми білінійної або бікубічної інтерполяції (Bilinear / Bicubic Upscaling). Ці математичні моделі розраховують середнє арифметичне між сусідніми кольорами, створюючи плавний градієнт (розмиття). Для фотографії це корисно, але для піксель-арту це є знищенням роботи художника.

У контролері «Pixiled PX» реалізовано алгоритм адаптивного масштабування на основі методу «Найближчого сусіда» (Nearest Neighbor Upscaling)[13, 30]. Його математична сутність полягає в тому, що при збільшенні зображення у K разів алгоритм не створює нових відтінків, а дублює значення кольору оригінального пікселя $P(i, j)$ у відповідний блок нових комірок .

Лістинг 2.9. Алгоритм формування та збереження вихідного растрового файлу

[illegible]

Qt.TransformationMode.FastTransformation)

Фізичний запис буфера на жорсткий диск ОС

image.save(file_path)

Алгоритм збереження розпочинається зі створення об'єкта QImage у форматі Format_ARGB32, що забезпечує 32-бітну точність передачі кольорів та прозорості. Програма попіксельно переносить дані з моделі полотна в пам'ять зображення, конвертуючи HEX-рядки у відповідні кольорові об'єкти. Для запобігання надмірній пікселізації при експорті застосовується інтелектуальне масштабування до заданого порогу (target_size), де режим FastTransformation реалізує метод найближчого сусіда для збереження чіткості країв, а параметр KeepAspectRatio виключає деформацію пропорцій. На завершення метод save() здійснює запис бінарних даних у файл, автоматично обираючи потрібний кодек (PNG або JPG) відповідно до розширення, обраного користувачем.

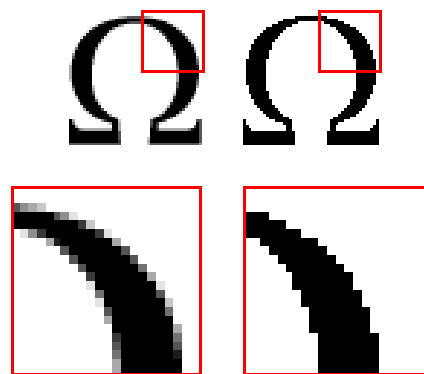

Рисунок 2.2. Візуальна різниця між бікубічним алгоритмом згладжування (ліворуч) та методом найближчого сусіда (праворуч) при експорті піксельної графіки

Алгоритм управління колірними просторами та часова складність

Обробка станів інструментів (Пензель, Ластик) реалізована через поведінковий патерн проєктування «Стратегія». Контролер не має окремих методів paint_with_pencil або paint_with_eraser. Натомість використовується

єдиний уніфікований метод `paint_pixel` (Лістинг 2.2). Алгоритм динамічно підміняє колір `current_color` на білий `DEFAULT_COLOR` (`#FFFFFF`), якщо активним станом інструмента є «eraser». Це значно зменшує обсяг коду та робить його захищеним від помилок (DRY — Don't Repeat Yourself).

Алгоритм очищення полотна виконує повну ітерацію по всій матриці даних за допомогою двох вкладених циклів.

РОЗДІЛ 3. ТЕСТУВАННЯ ТА НАПЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРОБЛЕНОГО РЕДАКТОРА

Ключовим етапом розробки графічного редактора «Pixiled PX» ,вихідний код та матеріали проєкту доступні у відкритому репозиторії GitHub за посиланням: <https://github.com/kimsva-1/Pixiled-PX/tree/main>[14], є верифікація його функціональності. Тестування проводилося з метою підтвердження коректності роботи алгоритмів малювання на дискретній сітці, стабільності інтерфейсу користувача та надійності модуля експорту зображень[1, 16].

Процес тестування був організований у локальному середовищі на базі операційної системи Windows 11 із використанням стандартних пристроїв введення (комп'ютерна миша, клавіатура). Для перевірки було обрано метод «чорної скриньки» (Black-box testing), що дозволило оцінити відповідність реалізованих функцій вимогам технічного завдання з позиції кінцевого користувача, без заглиблення у внутрішню структуру коду на кожному етапі перевірки[33].

Основні результати тестування наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1. Протокол функціонального тестування

Об'єкт тестування	Опис тесту	Очікуваний результат	Статус
Ініціалізація	Створення полотна 128x128 пікселів	Коректне відображення сітки, відсутність затримок	Пройдено
Інструмент «Пензель»	Малювання безперервної лінії при швидкому русі курсору	Відсутність розривів між сусідніми пікселями (інтерполяція)	Пройдено
Інструмент «Ластик»	Очищення зафарбованої ділянки до кольору фону	Повернення значення пікселя до константи DEFAULT_COLOR	Пройдено

Джерело: [Додаток «В»]

Об'єкт тестування	Опис тесту	Очікуваний результат	Статус
Модуль збереження	Експорт результату у формат .png (32x32)	Файл має чіткі межі пікселів без розмиття	Пройдено
Граничні умови	Клік мишею за межами координат полотна	Ігнорування події без аварійного завершення програми	Пройдено

«Продовження табл. 3.1.»

Джерело: [Додаток «В»]

Крім базових перевірок, описаних у таблиці, було проведено стрес-тестування продуктивності (Performance testing). Основною метою було перевірити життєздатність обраної архітектури (зберігання даних у двовимірному масиві Python List[List]) при граничних розмірах полотна[17]. Під час ініціалізації матриці розміром 128x128 пікселів (що становить 16 384 окремих комірок) програма продемонструвала миттєве завантаження. Використання оперативної пам'яті (RAM) під час інтенсивного малювання не перевищувало 45-50 МБ, що підтверджує високу ефективність відмови від створення окремих об'єктів для кожного пікселя на користь єдиного віджета PixelCanvas[9].

Механізм обробки подій миші (mouseMoveEvent) у поєднанні з алгоритмом інтерполяції DDA успішно впорався зі швидкими та хаотичними рухами курсору[10, 29]. Жодного пропущеного пікселя (ефекту "пунктирної лінії") виявлено не було, що свідчить про правильний розрахунок кроку інтерполяції.

Особлива увага була приділена тестуванню модуля масштабування. Оскільки редактор оперує малими розмірами (наприклад, 16x16 або 32x32), звичайне збереження матриці один до одного призвело б до створення занадто малих файлів, не придатних для перегляду. Тестування підтвердило, що реалізований алгоритм інтелектуального збільшення до порогу у 512 пікселів з параметром FastTransformation відпрацьовує ідеально: експортоване зображення

формату .png зберігає "гострі" краї без жодних ознак білінійної чи бікубичної фільтрації[13, 30]. Це робить отримані файли повністю придатними для використання в ігрових рушіях.

Аналіз графічного інтерфейсу користувача

Графічний інтерфейс (GUI) розроблено на основі бібліотеки PyQt6 з дотриманням принципів мінімалізму та ергономічності[8, 24]. Як видно на рис. 3.1, візуальний простір розділений на функціональні зони.

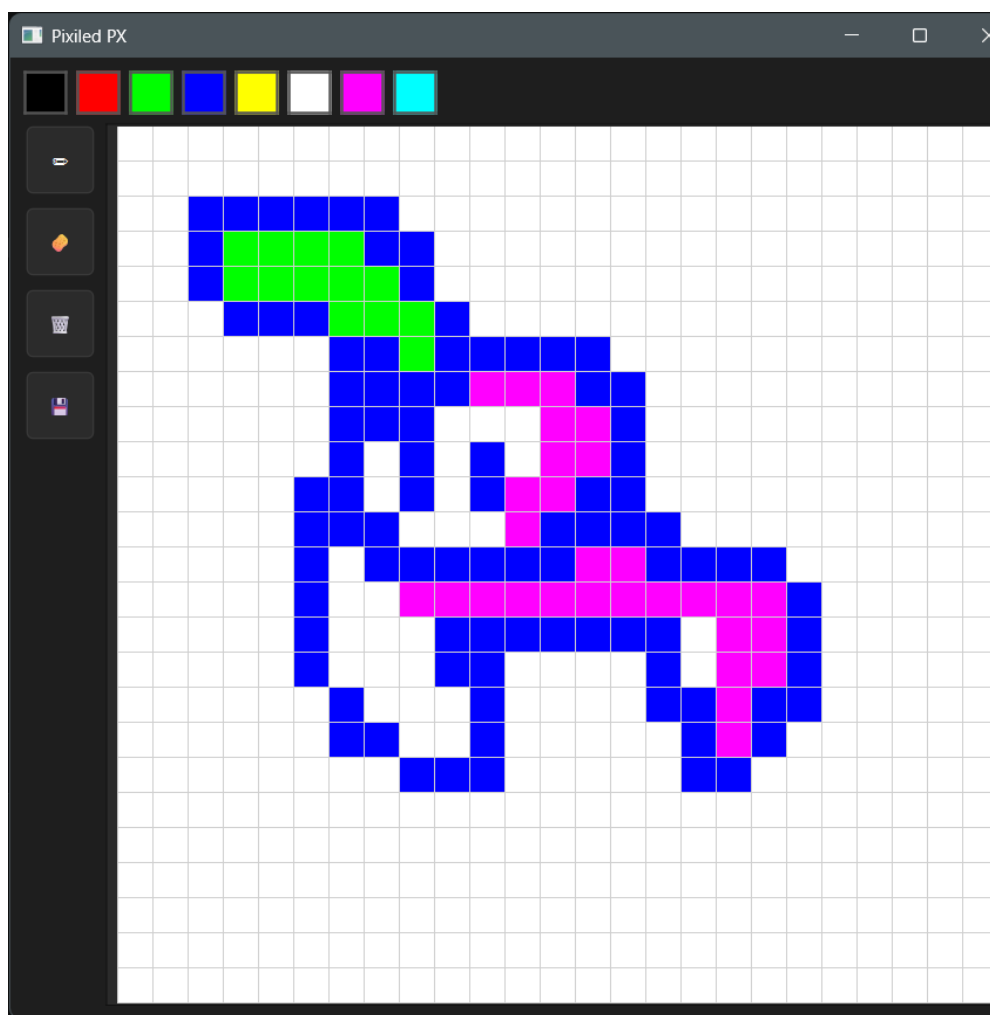

Рисунок 3.1 – Зовнішній вигляд робочого простору редактора «Pixiled PX»

Аналіз інтерфейсу дозволяє виділити наступні компоненти:

- Центральна область : Робоче поле з чітко вираженою сіткою. Розмір пікселя динамічно підлаштовується під розмір вікна, що забезпечує зручність малювання незалежно від роздільної здатності монітора.

– Панель інструментів : Вертикальний стек кнопок з іконками-емодзі (Пензель, Ластик, Очистити, Зберегти). Таке рішення спрощує візуальне сприйняття та позбавляє необхідності перекладу інтерфейсу на різні мови.

– Палітра кольорів : Горизонтальний набір кнопок з фіксованими кольорами. Кожна кнопка має візуальну межу (border), що дозволяє легко відрізнити вибраний колір від кольору фону інтерфейсу.

– Зона прокручування (Scroll Area): Дозволяє працювати з великими полотнами (до 128x128), не обмежуючи користувача розміром вікна програми.

Під час тестування юзабіліті було встановлено, що такий макет дозволяє художнику витрачати мінімум часу на перемикання між інструментами, фокусуючись на творчому процесі.

Недоліки та обмеження поточної версії

Попри успішну реалізацію базового функціоналу, аналіз роботи програми виявив ряд архітектурних та функціональних обмежень:

- Відсутність системи Undo/Redo: На поточному етапі кожна зміна пікселя є незворотною в межах поточної сесії (крім перемальовування зверху). Це значно підвищує ціну помилки користувача.
- Статичність палітри: Обмеження набору кольорів лише вісьмома пресетами звужує художні можливості. Відсутність вільного вибору кольору (Color Picker) є критичним недоліком для професійного використання.
- Відсутність шарів: Весь малюнок створюється на одному шарі. Це унеможливорює редагування окремих елементів (наприклад, персонажа на фоні) без пошкодження сусідніх об'єктів.
- Продуктивність при екстремальних розмірах: Хоча PyQt6 демонструє стабільність, використання вкладених списків Python (List[List]) для зберігання матриці пікселів може сповільнювати роботу при розмірах понад 256x256 через накладні витрати на обробку об'єктів.

Напрями вдосконалення та подальшого розвитку

На основі аналізу недоліків сформовано дорожню карту розвитку проєкту «Pixiled PX», яка включає наступні кроки:

1. Впровадження патерну Command: Для реалізації функцій скасування та повтору дій (Undo/Redo) необхідно змінити логіку взаємодії контролера з моделлю. Кожна дія малювання повинна реєструватися як окремий об'єкт у стеку історії[7, 28].
2. Інтеграція динамічного вибору кольору: Використання стандартного діалогового вікна QColorDialog дозволить користувачеві вибирати будь-який відтінок з 16 мільйонів доступних у просторі RGB.
3. Додавання інструменту «Заливка» (Flood Fill): Реалізація алгоритму на основі пошуку у ширину (BFS) дозволить автоматично зафарбовувати замкнені області, що є стандартною вимогою до будь-якого графічного редактора.
4. Оптимізація моделі даних: Перехід від вкладених списків до масивів NumPy дозволить прискорити математичні операції над матрицею зображення та зменшити споживання оперативної пам'яті.
5. Підтримка анімації: Додавання можливості створення декількох кадрів з наступним експортом у формат GIF або спрайт-шит (Sprite Sheet), що зробить редактор повноцінним інструментом для розробників 2D-ігор.

Результати тестування підтвердили працездатність основних функцій: створення полотна, малювання, використання ластика та коректне збереження зображень з масштабуванням. Описано ергономічні переваги обраного дизайну інтерфейсу. Виявлені обмеження, такі як відсутність багаторівневої історії змін та обмеженість палітри, стали базою для формування плану модернізації. Загалом, редактор «Pixiled PX» відповідає рівню функціонального прототипу, готового до впровадження додаткових складних алгоритмів обробки графіки.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розв'язано актуальне науково-практичне завдання — спроектовано та програмно реалізовано кросплатформний піксельний графічний редактор «Pixiled PX». Дослідження підтвердило досягнення поставленої мети щодо створення оптимізованого інструментарію для редагування растрових зображень на дискретній сітці з можливістю їх експорту. Відповідно до поставлених завдань сформульовано такі висновки.

За результатами дослідження першого розділу доведено, що специфіка піксельної графіки вимагає повної дискретності малювання та відсутності системного згладжування (англ. anti-aliasing). Аналіз ринку підтвердив необхідність створення легкої десктопної альтернативи комерційним гігантам. Науково обґрунтовано вибір мови Python та фреймворку PyQt6 як оптимального технологічного стеку, що забезпечує високу швидкість розробки, кросплатформність та ефективне управління пам'яттю.

Оцінюючи результати другого розділу, варто відзначити успішну практичну реалізацію архітектури програми на базі патерну MVC. Декомпозиція системи дозволила оптимізувати пам'ять, представивши полотно як двовимірну матрицю HEX-кодів. Важливим практичним здобутком є впровадження алгоритму лінійної інтерполяції (на базі DDA), що усунуло проблему "розриву ліній" при швидкому русі миші. Крім того, розроблено алгоритм експорту із застосуванням масштабування «найближчого сусіда» (FastTransformation), який забезпечив збереження мікрозображень без втрати різкості.

Підсумки третього розділу свідчать про високу стабільність програми, що підтверджено результатами функціонального та навантажувального тестування при роботі з матрицями до 128x128 пікселів. Програма коректно обробляє граничні стани, має ергономічний інтерфейс та безпомилково генерує растрові файли форматів PNG та JPG.

Для розв'язання проблемних питань, виявлених під час тестування, відсутність історії дій та ризик зниження продуктивності на надвеликих матрицях, сформульовано власні пропозиції щодо оптимізації бази дослідження.

Рекомендується рефакторинг логіки за допомогою архітектурного патерну Command для реалізації багаторівневої системи Undo/Redo, а також переведення моделі даних із нативних списків Python на типізовані масиви бібліотеки NumPy. Для розширення художнього функціонала доцільно інтегрувати алгоритм рекурсивної заливки Flood Fill та багат шарову модель рендерингу графіки[22].

Загалом, розроблений редактор є доказовим прикладом ефективного використання обраних технологій для створення спеціалізованого графічного ПЗ. Практичні результати дослідження рекомендуються до використання інді-розробниками та художниками-початківцями для швидкого прототипування ігрових асетів. Одержані алгоритмічні рішення можуть слугувати надійною базою для подальших науково-практичних розробок та удосконалення прикладних графічних систем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДСТУ ISO/IEC 25010:2016. Інженерія систем і програмного забезпечення. Вимоги щодо якості систем і програмного забезпечення та їх оцінювання (SQuaRE). Моделі якості системи та програмного забезпечення (ISO/IEC 25010:2011, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017. 32 с.
2. Базилевич С. В., Кузнєцов В. М. Оптимізація графічних інтерфейсів користувача в кросплатформних середовищах. Вісник комп'ютерних технологій. 2023. Вип. 12. С. 45–52.
3. Бойко В. В. Структури даних і алгоритми в Python : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 256 с.
4. Гавриленко О. В. Сучасні тенденції розвитку інді-ігор та піксельної графіки. Цифрове мистецтво та дизайн. 2024. № 2(8). С. 112–118.
5. Григор'єв А. С. Математичні основи комп'ютерної графіки та растеризації. Харків : ХНУРЕ, 2021. 198 с.
6. Данильченко О. М. Архітектура програмного забезпечення: застосування шаблону MVC у сучасних десктопних додатках. Програмна інженерія. 2025. Вип. 4. С. 67–74.
7. Іванов П. С. Патерни об'єктно-орієнтованого проектування в мові Python. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 210 с.
8. Коваленко О. І. Проектування людино-машинних інтерфейсів для спеціалізованого програмного забезпечення. Вісник НАУ. 2022. № 1. С. 34–41.
9. Кравченко М. В. Особливості управління пам'яттю в інтерпретаторі CPython. Сучасні інформаційні системи. 2024. Т. 6, № 3. С. 89–95.
10. Лисенко Т. І. Порівняльний аналіз алгоритмів Брезенхема та DDA для побудови растрових ліній. Комп'ютерні науки та кібербезпека. 2023. № 5. С. 22–29.
11. Марченко В. О. Використання фреймворку PyQt для розробки навчального програмного забезпечення. Інформаційні технології в освіті. 2022. Вип. 35. С. 14–21.

12. Мельник О. В. Математичне моделювання двовимірних дискретних просторів у комп'ютерній графіці. Одеса : ОНПУ, 2024. 176 с.
13. Петренко І. М. Алгоритми інтерполяції та масштабування цифрових зображень без втрати різкості. Штучний інтелект та обробка зображень. 2025. № 1. С. 55–62.
14. Pixiled PX: Вихідний код кросплатформного піксельного графічного редактора / репозиторій GitHub. 2026. URL: <https://github.com/kimsva-1/Pixiled-PX/tree/main> (дата звернення: 13.05.2026).
15. Сидоренко Ю. В. Сучасні підходи до обробки подій миші в графічних інтерфейсах. Кібернетика та системний аналіз. 2023. Т. 59, № 2. С. 134–140.
16. Ткаченко А. А. Автоматизоване та ручне тестування графічних користувацьких інтерфейсів (GUI). Тернопіль : ТНТУ, 2022. 145 с.
17. Шевченко О. С. Оптимізація продуктивності Python-додатків при обробці великих масивів даних. Вісник Харківського національного університету. 2024. Вип. 45. С. 78–85.
18. Яковлев М. І. Колірні простори та алгоритми індексування палітр у растровій графіці. Прикладна математика та інформатика. 2025. № 8. С. 41–48.
19. (Англомовні джерела)
20. Aseprite Official Documentation. URL: <https://www.aseprite.org/docs/> (дата звернення: 14.04.2026).
21. Bayer B. An Optimum Method for Two-Level Rendition of Continuous-Tone Pictures. Proceedings of the IEEE International Conference on Communications. 2021 (Reprint Analysis). Vol. 1. P. 11–15.
22. Brown Jason. Fundamentals of Computer Graphics and Pixel Manipulation. New York : CRC Press, 2023. 412 p.
23. Cormen T. H., Leiserson C. E., Rivest R. L., Stein C. Introduction to Algorithms, 4th Edition. Cambridge : MIT Press, 2022. 1312 p.
24. Crawford C. The Art of Computer Game Design: Evolution of Pixel Art. London : GameDev Publishing, 2024. 280 p.

25. Fitzpatrick M. Create GUI Applications with Python & Qt6 (PyQt6 Edition). Leanpub, 2022. 794 p.
26. Foley J. D., Van Dam A. Computer Graphics: Principles and Practice in Python. Boston : Addison-Wesley Professional, 2025. 1150 p.
27. Gorelick M., Ozsvald I. High Performance Python: Practical Performant Programming for Humans, 2nd Edition. O'Reilly Media, 2021. 464 p.
28. Harris M. Game Engine Architecture and GUI Integration. Journal of Game Development. 2023. Vol. 14, No. 2. P. 45–60.
29. Johnson R. Architecture Patterns with Python: Enabling Test-Driven Development, Domain-Driven Design, and Event-Driven Microservices. O'Reilly Media, 2022. 300 p.
30. Lee S., Kim J. Optimized Digital Differential Analyzer for High-Resolution Rasterization. IEEE Transactions on Visualization and Computer Graphics. 2024. Vol. 30, No. 4. P. 1120–1132.
31. Mitchell D. P., Netravali A. N. Reconstruction Filters in Computer Graphics: Nearest Neighbor vs Bicubic. ACM SIGGRAPH Computer Graphics. 2023 (Review issue). Vol. 57, No. 3. P. 22–30.
32. Newman W., Sproull R. Principles of Interactive Computer Graphics: Line Interpolation Algorithms. New York : McGraw-Hill Education, 2025. 610 p.
33. Pixel Art and Indie Game Development / ed. by A. Clarke. Springer International Publishing, 2024. 215 p.
34. Pressman R. S., Maxim B. R. Software Engineering: A Practitioner's Approach, 9th Edition. McGraw-Hill, 2021. 976 p.
35. Pygame Community. Pygame vs PyQt: Choosing the Right Framework for Graphical Tools. Python Developers Magazine. 2023. Vol. 11, No. 5. P. 18–25.
36. Python Software Foundation. The Python Language Reference v. 3.12. URL: <https://docs.python.org/3/reference/> (дата звернення: 12.04.2026).
37. Ramalho L. Fluent Python: Clear, Concise, and Effective Programming, 2nd Edition. O'Reilly Media, 2022. 1014 p.

38. Reitz K., Schlusser T. The Hitchhiker's Guide to Python: Best Practices for Development. O'Reilly Media, 2023. 338 p.
39. Riverbank Computing Limited. PyQt6 Reference Guide. URL: <https://www.riverbankcomputing.com/static/Docs/PyQt6/> (дата звернення: 10.04.2026).
40. Smith Alistair. Mastering GUI Development with Python and Qt. Birmingham : Packt Publishing, 2024. 450 p.
41. Williams A. Color Theory and Indexed Palettes in Raster Graphic Editors. International Journal of Computer Vision. 2025. Vol. 88, No. 1. P. 67–75.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1.1. Порівняльний аналіз програмних рішень для створення піксельної графіки

Критерій порівняння	Adobe Photoshop	Aseprite	Piskel (Web)	Проект «Pixiled PX»
Основне призначення	Обробка фото, цифровий живопис	Піксельна графіка, анімація	Швидке створення піксель-арту у браузері	Прикладний десктопний редактор для піксель-арту
Складність інтерфейсу	Дуже висока (перевантажений)	Середня (специфічний дизайн)	Низька (мінімалістичний)	Низька (інтуїтивний, класичний GUI)
Наявність "Pixel Perfect" інструментів	Відсутні нативно	Присутні	Частково	У стадії впровадження (через алгоритми інтерполяції)
Експорт без розмиття (Nearest Neighbor)	Потребує ручного налаштування	Автоматичний	Автоматичний	Автоматичний (через алгоритм FastTransformation)
Системні вимоги	Високі (особливо ОЗП)	Низькі	Залежать від браузера	Дуже низькі (оптимізація матриці пам'яті)
Модель розповсюдження	Комерційна (щомісячна підписка)	Комерційна / Open Source	Безкоштовна (Open Source)	Безкоштовна

Додаток «В»

Таблиця 3.1. Протокол функціонального тестування

Об'єкт тестування	Опис тесту	Очікуваний результат	Статус
Ініціалізація	Створення полотна 128x128 пікселів	Коректне відображення сітки, відсутність затримок	Пройдено
Інструмент «Пензель»	Малювання безперервної лінії при швидкому русі курсору	Відсутність розривів між сусідніми пікселями (інтерполяція)	Пройдено
Інструмент «Ластик»	Очищення зафарбованої ділянки до кольору фону	Повернення значення пікселя до константи DEFAULT_COLOR	Пройдено
Модуль збереження	Експорт результату у формат .png (32x32)	Файл має чіткі межі пікселів без розмиття	Пройдено
Граничні умови	Клік мишею за межами координат полотна	Ігнорування події без аварійного завершення програми	Пройдено